

ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ АДМІНІСТРАТИВНИМИ ВИТРАТАМИ

За умов реформування економіки України та виходу на ринкові засади розвитку, набуття підприємствами економічної самостійності ставить особливий наголос на питання, пов'язані з формуванням, обліком та оцінкою витрат господарської діяльності. Вирішення відповідних завдань являє собою передумову підвищення ефективності господарювання, створення системи інформаційного забезпечення загального менеджменту підприємства. Отже, розробка ефективної системи управління витратами виступає одним з найважливіших завдань, на які мають бути спрямовані наукові та прикладні дослідження.

Постійне зростання суми та питомої ваги адміністративних витрат у загальній сумі витрат промислових підприємств обумовлює необхідність пошуку оптимальних методик їх формування та оцінки, адаптованих до потреб керівництва та інших користувачів економічної інформації. Вдосконалення бухгалтерського, управлінського обліку і аудиту адміністративних витрат, механізму їх формування і оцінки є складовою подальшого вдосконалення процесу управління господарською діяльністю підприємств у ринкових умовах та покращення їх фінансових результатів.

Організацію та розвиток фінансового і управлінського обліку адміністративних витрат, механізм їх формування та оцінки досліджували у своїх працях вітчизняні і зарубіжні вчені такі, як М. Білуха, І. Бланк, О. Бородкін, Ф. Бутинець, С. Голов, З. Гуцайлюк, В. Єфименко, М. Кужельний, В. Лінник, Є. Мних, М. Пушкар, В. Рудницький, В. Сопко, Б. Усач, М. Чумаченко, В. Швець, С. Шкарабан, І. Басманов, В. Івашкевич, В. Палій, Я. Соколов, Дж. Рісс, Дж. Фостер, К. Друрі, Д. Хігінс, Ч. Хорнгрен, П. Фрідман та інші. Разом з тим, певні організаційно-методичні особливості управління адміністративними витратами потребують конкретизації та детальнішого дослідження. До таких особливостей належать: уточнення сутності та складу адміністративних витрат; вирішення проблеми, пов'язаних з їх розподілом для потреб управління; організація системи оцінки та обліку витрат за центрами відповідальності та місцями їх виникнення.

В процесі діяльності господарюючого суб'єкта виникають витрати, які у виробничу собівартість не включаються, а розглядаються, як витрати того періоду, в якому вони були чи будуть здійснені. В науковій літературі ці витрати називають витратами періоду, адже витрати періоду – це витрати, які не формують собівартості виробленої і реалізованої продукції, а покриваються за рахунок валового прибутку підприємства, або збільшують валовий збиток.

Однією з найбільш важливих статей витрат періоду є адміністративні витрати. Утримання служб та відділів управління підприємством вимагає відповідних витрат. Дані витрати є обов'язковими та немінучими. На відміну від прямих витрат, які включаються до виробничої собівартості продукції, вони відносяться до адміністративних витрат, а останні безпосередньо впливають на фінансові результати, оскільки пов'язані із обслуговуванням та організацією діяльності підприємства в цілому. В сучасній ринковій економіці України комерційні і некомерційні організації функціонують в жорстких умовах конкурентного середовища, тому вони повинні докладати максимальних зусиль, щоб втриматись на плаву і не здати своїх позицій. Це зумовлює необхідність підприємства обачливо та з максимальною уважністю ставитись до своєї діяльності. Одним з шляхів підвищення ефективності господарювання є організація ефективної системи управління витратами, в тому числі адміністративними.

Адміністративні витрати – це витрати на обслуговування та управління виробництвом (цехів, дільниць), що змінюються прямо (або майже прямо) пропорційно до зміни обсягу діяльності. Значенням адміністративних витрат у господарській діяльності підприємства обумовлений значний науковий інтерес до окресленого кола питань.

Так, Н.М. Грабова зазначає, що адміністративні витрати – це такі загальногосподарські витрати, які спрямовані на управління підприємством в цілому та його обслуговування. Вони займають досить велику питому вагу серед операційних витрат, що не включаються до виробничої собівартості продукції. Дослідник В. Сопко зазначає, що адміністративні витрати – це затрати на утримання адміністративного персоналу (з оплати праці, соціального страхування, пенсійного забезпечення, підготовка та перепідготовка кадрів адміністративного характеру, різні додаткові виплати по роботі). Вчений М. А. Белов зазначає, що адміністративними є загальногосподарські витрати, які спрямовані на управління підприємством в цілому та його обслуговування.

Отже, узагальнюючи розглянуті підходи, можемо дійти висновку, що адміністративні витрати, на нашу думку, – це витрати які пов'язані з управлінням підприємства, витрати, що понесені на

обслуговування та зв'язок, на виплату заробітної плати адміністративному персоналу підприємства. підприємства.

До складу адміністративних витрат відносять витрати на утримання апарату управління підприємством та іншого загальногосподарського персоналу; загальнокорпоративні витрати (представницькі витрати, витрати на проведення річних зборів тощо); витрати на утримання основних засобів, нематеріальних активів загальногосподарського використання; оплату юридичних, аудиторських та інших послуг; витрати на зв'язок, на відрядження апарату управління підприємством; витрати на врегулювання спорів у судових органах і деякі інші витрати.

Економічний механізм – сукупність методів, способів, стимулів, важелів регулювання економічних процесів з метою підвищення їх ефективності. Управління витратами на підприємстві можна визначити як взаємопов'язаний комплекс робіт, які формують коригуючі впливи на процес здійснення витрат під час господарської діяльності підприємства, спрямовані на досягнення оптимального рівня (в межах допустимих відхилень) витрат в усіх підсистемах підприємства при виконанні в них будь-яких робіт. Зрозуміло, що критерієм оптимізації у такому разі є мінімальні витрати.

Основними складовими елементами економічного механізму управління адміністративними витратами виступають суб'єкти, об'єкти, мета, задачі, функції, принципи та методи управління формуванням адміністративних витрат.

Основною метою управління адміністративними витратами є своєчасне, повне, вірогідне відображення фактичного розміру і складу витрат та контроль за використанням всіх ресурсів.

З формулювання мети можна визначити основні завдання управління адміністративними витратами. Це: визначення складу та розмежування виробничих витрат за їх економічним змістом, елементами, статтями обліку, суміжними періодами та іншими ознаками; формування відповідної інформації про обсяг витрат в передбаченій системі документів, облікових реєстрів; правильне своєчасне списання адміністративних витрат на зменшення фінансового результату від основної діяльності.

Об'єктом управління адміністративними витратами виступають безпосередньо адміністративні витрати, що формуються у процесі господарської діяльності підприємства. Суб'єктами управління витратами виступають керівники і спеціалісти підприємства і виробничих підрозділів (виробництв, цехів, відділів, дільниць тощо). Окремі функції і елементи управління витратами виконуються службовцями підприємства безпосередньо або при їх активній участі.

Функції управління адміністративними витратами зводяться до загальноуправлінських функцій планування, організації, мотивації та контролю. Управління адміністративними витратами здійснюється за допомогою певних методів, до яких слід віднести:

1. Загальнометодологічні методи дослідження об'єкта (спостереження, порівняння, аналіз, синтез).

2. Специфічні методи управління адміністративними витратами (групування і перегрупування витрат виробництва у відповідності з поставленою метою дослідження, різноманітні методи витрат, зокрема нормативний метод управління витратами, математико-статистичні методи дослідження витрат).

Очевидно, що управління адміністративними витратами передбачає виконання всіх дій, які реалізуються під час управління будь-яким об'єктом, тобто розроблення і реалізацію рішень, а також контроль за їх виконанням. Такі дії реалізуються через елементи управлінського циклу: прогнозування, планування, організацію, мотивацію, облік та аналіз. Реалізація усіх зазначених етапів формує механізм управління адміністративними витратами. Значенням адміністративних витрат у господарській діяльності підприємства обумовлена необхідність побудови раціонального та адекватного ринковим вимогам механізму управління ними.